

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 16 marca 2023 r.

BADK.DPK.133.20.2023

P10-13/23	Data wpływu petycji 31 stycznia 2023 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 15 marca 2023 r.

USTAWA O REFERENDUM OGÓLNOKRAJOWYM

TEMAT

**OBLIGATORYJNOŚĆ PRZEPROWADZENIA REFERENDUM
OGÓLNOKRAJOWEGO, KTÓRE UZYSKAŁO POPARCIE
500 000 OBYWATELI**

WNOSZACY PETYCJE: petycja indywidualna

Maciej Szczygieł.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą w celu zmiany art. 63 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym, poprzez wprowadzenie obligatoryjności przeprowadzenia referendum, jeżeli inicjatywa obywateli uzyska poparcie 500 000 osób mających prawo udziału w referendum.

UZASADNIENIE WNOSZACEGO PETYCJE:

Autor wnosi o nadanie nowego brzmienia art. 63 ust. 1 ustawy o referendum ogólnokrajowym na następującą treść: „Sejm jest zobowiązany postanowić o poddaniu określonej sprawy pod referendum z inicjatywy obywateli, którzy dla swojego wniosku uzyskają poparcie co najmniej 500 000 osób mających prawo udziału w referendum”.

Zdaniem wnoszącego petycję, wprowadzenie proponowanego rozwiązania zabezpieczy stan demokracji oraz da obywatelom realne narzędzia wpływu na krajową politykę.

W opinii autora petycji, kształt dotychczasowych regulacji prawnych w zakresie referendum ogólnokrajowego jest nieadekwatny do oczekiwań obywateli. Obywatele, wiedząc, że Sejm może z łatwością odrzucić inicjatywę referendalną, niechętnie wychodzą z taką inicjatywą. Ponadto, obywatele niechętnie biorą udział w referendum przewidując jego nieskuteczność z uwagi na niską frekwencję. Wprowadzenie braku progu frekwencyjnego dla ważności referendum miałyby pozytywnie wpłynąć na zaangażowanie obywateli w bieg spraw publicznych.

STAN PRAWNY:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. nr 78, poz. 483) w **art. 125** stanowi, że w sprawach o szczególnym znaczeniu dla państwa może być przeprowadzone referendum ogólnokrajowe. Referendum ogólnokrajowe ma prawo zarządzić Sejm, bezwzględną większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów lub Prezydent Rzeczypospolitej, za zgodą Senatu wyrażoną bezwzględną większością głosów, w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby senatorów. Jeżeli w referendum ogólnokrajowym wzięło udział więcej niż połowa uprawnionych do głosowania, wynik referendum jest wiążący.

W sytuacji, gdy zmiana Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej dotyczy rozdziałów I, II i XII (*Rzeczpospolita, Wolności, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela oraz Zmiana Konstytucji*), uprawnione do tego podmioty mogą zażądać, w terminie 45 dni od dnia

uchwalenia ustawy przez Senat, przeprowadzenia referendum zatwierdzającego. Z wnioskiem w tej sprawie podmioty te zwracają się do Marszałka Sejmu, który zarządza niezwłocznie przeprowadzenie referendum w ciągu 60 dni od dnia złożenia wniosku. Zmiana Konstytucji zostaje przyjęta, jeżeli za tą zmianą opowiedziała się większość głosujących.

Ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 851) reguluje zasady i tryb przeprowadzania referendum ogólnokrajowego. Referendum polega na udzieleniu na urzędowej karcie do głosowania pozytywnej lub negatywnej odpowiedzi na postawione pytanie albo pytania lub na dokonaniu wyboru między zaproponowanymi wariantami rozwiązań. Prawo udziału w referendum ma obywatel polski, jeżeli najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat. Nie mają prawa udziału w referendum osoby: pozbawione praw publicznych prawomocnym orzeczeniem sądowym; pozbawione praw wyborczych prawomocnym orzeczeniem Trybunału Stanu; ubezwłasnowolnione prawomocnym orzeczeniem sądowym.

Zgodnie z **art. 63** ustawy, Sejm może postanowić o poddaniu określonej sprawy pod referendum z inicjatywy obywateli, którzy dla swojego wniosku uzyskają poparcie co najmniej 500 000 osób mających prawo udziału w referendum.

Referendum z inicjatywy obywateli nie może dotyczyć: wydatków i dochodów, w tym podatków oraz innych danin publicznych; obronności państwa oraz amnestii.

Wynik referendum jest wiążący, jeżeli wzięła w nim udział **więcej niż połowa** uprawnionych do głosowania (**art. 66**). Sąd Najwyższy rozstrzyga o ważności referendum, podejmując w tej sprawie uchwałę nie później niż w 60 dniu od dnia ogłoszenia wyniku referendum (**art. 35**).

INFORMACJE DODATKOWE:

Obywatele (w okresie III RP) wypowiedzieli się w pięciu referendach ogólnokrajowych. Odbywały się one:

- 18 lutego 1996 r. referendum o powszechnym uwłaszczeniu obywateli (frekwencja wyniosła 32,40%);
- 8 lutego 1996 r. referendum o niektórych kierunkach wykorzystania majątku państwowego (frekwencja wyniosła 32,44%);
- 25 maja 1997 r. referendum konstytucyjne (frekwencja wyniosła 42,86%);
- 7–8 czerwca 2003 r. referendum w sprawie wyrażania zgody na ratyfikację Traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej (frekwencja wyniosła 58,85%);

• 6 września 2015 r. referendum w sprawie wprowadzenia jednomandatowych okręgów wyborczych w wyborach do Sejmu, stosunku do dotychczasowego sposobu finansowania partii politycznych z budżetu państwa oraz interpretacji zasad prawa podatkowego (frekwencja wyniosła 7,8%).

OPRACOWAŁ

Arkadiusz Waszkiewicz

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz